

[Forsvarsministeren]

ne, men vi regner med, at der bor et sted mellem 900 og 1.000 mennesker i Christiania, og det vil sige, at der sker en udskiftning derude, som gør, at man ikke når at samle dem op registreringsmæssigt. Vi har en aftale med Christiania om, at man en gang om året indbetaler det beløb, som man får ind derude. Jeg ved ikke, om hr. Voigt erindrer, at det sidste beløb, vi fik ind, var på 300.000 kr. pr. 1. april. Det var for en længere periode end et år, men det har vi dog fået, og vi håber naturligvis, at vi også fortsat får stort set det, der svarer til i hvert fald de registrerede på stedet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til forsvarsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedrede regler for barselhvile [af Grethe Philip (RV) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 7. Fremsat 11/10 78).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Erling Jensen):

I de senere år har der adskillige gange her i tinget fra forskellig side været fremsat forslag om forbedring af de gældende regler om barselhvile. Der har i den forbindelse været, tror jeg, almindelig enighed om, at samfundsudviklingen har medført et behov for en udbygning af den nugældende ordning. Ved behandlingen af et beslutningsforslag i forrige samling udtalte daværende socialmi-

nister Eva Gredal, at regeringen var opmærksom på de problemer, en utilstrækkelig barselorlov indebar, og at dette bl. a. var baggrunden for, at et fællesudvalg under børnekommissionen og ligestillingsrådet havde fået til opgave at fremkomme med forslag om regler for orlov i forbindelse med graviditet og fødsel.

Udvalgets betænkning er som bekendt for ganske nylig blevet udsendt med kommentarer fra ligestillingsrådet og fra børnekommissionen. Jeg skal ikke her gå i detaljer med hensyn til udvalgets forslag, der indebærer en væsentlig udbygning af de gældende regler, bl. a. ved en udvidelse af de perioder, forældrene kan have sammen med barnet i dets første leveår. Efter regeringens opfattelse vil betænkningen blive et nyttigt redskab i forbindelse med de kommende overvejelser om konkrete forslag til forbedringer på dette vigtige område.

I bemærkningerne til det beslutningsforslag, der behandles her, anfører forslagsstillerne, at den samfundsøkonomiske situation ikke gør det muligt på én gang at foretage en større og stærkt udgiftkrævende reform med en betydelig forbedring af barselhvilereglerne. Dette kan jeg kun erklære mig enig i.

På den anden side er det min opfattelse, at der må meget nøje overvejelser til, før der tages stilling til den endelige prioritering af forslagene. Jeg skal her nævne en række punkter, der efter regeringens opfattelse endnu er for uafklarede til, at en udmøntning i konkrete forslag kan iværksættes.

En gennemførelse af alle forslag fra fællesudvalgets betænkning vil betyde, at der skal lovgives på områder, der i vidt omfang tidligere har været reguleret af arbejdsmarkedets parter. Det er derfor efter socialministeriets opfattelse nødvendigt at indhente bl. a. hovedorganisationernes uddybende bemærkninger til de forslag, der er lagt frem i fællesudvalgets betænkning, specielt hvad angår de arbejdsmarkedspolitiske spørgsmål.

I fællesudvalgets betænkning er der fremsat en række økonomiske synspunkter omkring de stillede forslag. Udvalget omtaler i den forbindelse bl. a. en række mulige besparelser som følge af forslagernes gennemførelse, især på det beskæftigelsesmæssige område og på børneinstitutionsområdet.

På baggrund af de givne tidsrammer var det ikke muligt talmæssigt at konkretisere

[Socialministeren]

disse besparelser. Efter regeringens opfattelse er det nødvendigt at få foretaget en nærmere udredning af dette spørgsmål, før der træffes endelige beslutninger, og dette arbejde er relativt tidkrævende.

I fællesudvalgets kommissorium indgik ikke spørgsmålet om finansiering af udgifterne ved forslagene. Løsningen af dette problem har selvsagt forbindelse med det førnævnte spørgsmål om forslagernes samlede samfundsøkonomiske vægt og må derfor afvente udredningen af dette.

Der er altså en række spørgsmål, som må behandles videre og afklares, før vi kan tage stilling til indholdet af de forbedringer på dette område, der må komme i første række.

Jeg vil meget gerne understrege, at disse synspunkter på forslagene i betænkningen fra fællesudvalget ikke betyder, at vi lægger dem i mølpose. Så snart de nævnte spørgsmål er færdigbehandlet og afklaret, vil regeringen forberede lovforslag, der kan forelægges for folketinget i folketingssamlingen 1979-80.

Inden den tid vil Nordisk Ministerråds forskningsprojekt vedrørende barselorlov i øvrigt også være afsluttet, således at resultaterne af dette projekt kan indgå i overvejelserne om udformningen af det lovforslag, der vil blive fremsat i folketinget i næste folketingssamling.

Tove Frederiksen (S):

Forslaget om en bedre barselhvileordning har været fremsat og drøftet nogle gange inden for de seneste år. Der er vist ingen, der ikke erkender, at udviklingen er løbet fra den nugældende ordning, bl. a. på grund af, at kvinder i større omfang end tidligere tager del i erhvervslivet.

Jeg er enig med forslagsstillerne i, at det er vigtigt, at der i de første år af et barns liv udvikles et mor-barn- eller måske rettere sagt et forældre-barn-forhold, idet de første år er de allervigtigste. Det er her, grundlaget for den videre udvikling lægges.

Det er ønskeligt, at barselhvileordningen ændres i retning af bedre forhold og tilgodeser alle nye forældre.

Det er bekendt, at socialministeren netop har fremsendt en betænkning fra fællesudvalget under ligestillingsrådet og børnekommissionen. Det er et materiale, der er kommet til

verden gennem analyser, som omfatter alle forældre og deres behov for og ønsker om bedre adgang til at være sammen med deres nyfødte børn.

Betænkningen taler om alle befolkningsgrupper og vil være et godt støttemateriale for et kommende lovforslag om bedre barselhvile.

Med rimelig hensyntagen til alle involverede instanser også af økonomisk art er det nødvendigt at arbejde videre med en række spørgsmål.

Jeg vil slutte som socialministeren med at sige, at selv om dette forslag afvises, er det ikke ensbetydende med, at der ikke arbejdes videre med hele spørgsmålet om barselhvile. Det gør der med henblik på en god løsning for alle involverede parter og med sigte på fremsættelse i næste folketingssamling.

Elisabeth Bardino (FP):

Der ligger en del menneskelige problemer i det at have en lovgivning, der giver uforholdsmæssige fordele for ansatte kvinder i forhold til medhjælpende hustruer og selvstændigt erhvervsdrivende kvinder, som på alle måder pukler lige så meget som de ansatte.

Der var en tid, da man anså det at føde børn for at være en naturlig og en privat sag. Men komisk nok blev det mere og mere kompliceret, efterhånden som vi blev i stand til at snyde naturen med p-piller og lovlige aborter. Da det skete, anså jeg det for givet, at der nu alene ville blive født ønskebørn af mødre, som selv ville passe deres børn. Men det har, desværre for børnene, ikke vist sig at være tilfældet.

I stedet har der udviklet sig store debatter rundt om på arbejdspladserne om, hvornår det bedst kan betale sig at blive gravid, så at man kan lægge sommerferiens 3 uger oven i barselorloven. Den mulighed har de medhjælpende hustruer ikke.

I øvrigt vil jeg ikke undlade at gøre opmærksom på, at der rundt om på statens kontorer sidder mange ugifte midaldrende kvinder, som føler sig lige så dårligt behandlet på grund af alt det arbejde, de i årenes løb har måttet påtage sig, fordi deres gravide kolleger er rejst på barselorlov fortrinsvis i sommerferien. Men millimeterretfærdighed er jo ikke let at opnå.

[Elisabeth Bardino]

Normalt er fremskridtspartiet ikke indstillet på at påføre det offentlige yderligere udgifter, men vi er indstillet på et sagligt arbejde i udvalget, idet jeg går ud fra, at der dér fremkommer oplysninger om, hvor meget forslaget vil koste, samt om, hvilke besparelser der kan ske andetsteds.

Henrik Toft (V):

Det er meget naturligt, at der er stor interesse for de problemer, som rejses i beslutningsforslag nr. B 7, og der er jo det nye i forhold til behandlingen i sidste samling, der allerede er nævnt, at vi nu har en betænkning om barselorlov som baggrund for diskussionen.

Ved de tidligere behandlinger af tilsvarende forslag har venstres forskellige ordførere hver gang fremhævet vores principielle opfattelse, nemlig at forældrene primært har ansvaret for børnene både før og efter fødslen, og at vi dernæst fra samfundets side må støtte forældrene så hensigtsmæssigt som muligt. Det gælder med hensyn til støtte i svangerskabsperioden, hjemmehjælp efter fødslen og formodentlig også en udvidelse af barselhvilen. Her vil jeg gerne understrege, at vi er opmærksomme på, at kvinder med hårdt fysisk arbejde har større behov for barselhvile før fødslen, hvorfor der i sådanne tilfælde kan være god grund til, at der gives en længere barselhvile.

En del spørgsmål om barselhvile må i øvrigt mest naturligt forhandles mellem arbejdsmarkedets parter. Selv om det ikke direkte er nævnt i beslutningsforslaget, finder jeg grund til at sige, at venstre synes, diskussionen om fædres barselorlov er kørt af sporet. Al ligestilling til trods er amningen stadig væk det ene køns privilegium, og børns ernæring efter naturmetoden er i øjeblikket genstand for stigende interesse, også fordi det er med til at give børnene den første følelsesmæssige kontakt, som nu erkendes som noget meget væsentligt. Derfor må barselhvile stadig være mødres privilegium, dog med mulighed for forældre for at vælge, at faderen kan overtage den sidste del af orloven.

Venstre vurderer problemerne sådan, at spørgsmålet især drejer sig om, hvor lang barselorloven skal være. Det må vi se på i udvalget, når regeringens forslag kommer, men derfor skal jeg alligevel give tilsagn om

som forprang at deltage i udvalgsbehandlingen af beslutningsforslag nr. B 7.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Selv om socialministeren i nogen grad har taget brodden af det forslag, vi behandler her, og de næstfølgende forslag, vil jeg alligevel gerne på det konservative folkepartis vegne have lov til at sige om det beslutningsforslag, som de radikale har fremsat nu, at det har det konservative folkepartis støtte.

Vi ser med velvilje på, at de medhjælpende hustruer og de selvstændigt erhvervsdrivende får samme vilkår, som kvinder ude på arbejdsmarkedet har, nemlig ret til 14 ugers barselorlov.

Også punkt 2 i beslutningsforslaget har vores sympati. Vi ser meget gerne, at der bliver taget størst muligt hensyn til gravide kvinder, og at de, når lægelige hensyn taler for det, får den fornødne barselhvile.

For de unge under uddannelse ved vi også, at der ligger et problem, og vi tager det meget gerne op under udvalgsarbejdet. Vi vil være meget positivt indstillet over for dette forslag fra de radikale.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Dette minder lidt om déjà vu. Vi har sidste år været igennem akkurat det samme. Vi ventede pænt alle sammen, mens vores forslag blev lagt til side på grund af, at vi skulle kigge på børnekommissionens og ligestillingsrådets oplæg. Vi ventede til sommerferien, vi ventede til juleferien, og nu står vi så her igen med mange gode ideer og tanker, som igen skal vente til samlingen 1979-80. Jeg er glad for, at vi fik den oplysning fra socialministeren, for nu er der ligesom sat en dato eller i hvert fald et årstal på, hvornår vi skal prøve at gøre noget ved dette, og alle kan vel være enige om, at der skal komme et samlet udspil.

Det samlede udspil kom ikke sidste år i udvalget, netop fordi tingene ikke blev rigtigt behandlet. Det blev kørt lige til kanten af perioden, og så blev der spurgt, om man ville have det i salen. Det var egentlig ligegyldigt, om det kom dér, for noget ud af det blev der alligevel ikke. Men de partier, der var kommet med forslag, bl. a. centrumdemokraterne, fik dog alligevel præciseret, at man gerne ville være med. Det er jo det, vi

[Yvonne Herløv Andersen]

alle sammen gerne vil, og derfor er det også lidt trist, at vi yderligere må vente.

Men dette forslag fra de radikale er der noget specielt i, idet man ligesom siger: ja men kan vi ikke gøre det hele på én gang, så lad os da i det mindste gøre noget for nogle grupper, som vi ved det står særlig sløjt til for. Og så foreslår man en ligestilling for medhjælpende hustruer og selvstændige. Det vil CD meget gerne støtte, for det er en oplagt urimelighed, at den ene part har 4 uger, mens de andre har 14 uger. En anden ting, som også er meget væsentlig, er at give de kvinder, der opbruger deres barselorlov inden fødslen, en hjælp, også hvis de har præmature børn eller svagt helbred.

Vi kan gå ind for de radikales forslag og vil gerne støtte det i udvalget, så langt som vi nu får lov at gøre det.

Ebba Strange (SF):

Jeg vil godt tage tråden op lige præcis dér, hvor fru Yvonne Herløv Andersen slap den, og sige, at hun har beskrevet, hvordan det stod til sidste år, og jeg kan godt allerede nu forberede folketinget på, at SF også genfremsetter sit forslag. Det er indleveret, så det kommer altså også til første behandling her igen i år.

Sidste år lavede vi den aftale med den daværende socialminister, at vi undlod at stille spørgsmål til de forslag, der var kommet, fordi vi skulle afvente den omtalte betænkning. Jeg vil godt sige til den nuværende socialminister, at nu går vi i hvert fald i gang med at stille spørgsmål, og jeg tror, der kommer mange; så har vi i hvert fald forberedt sagen også til næste år, for nu ligger betænkningen der, og det vil sige, at der er lavet et ganske omfattende forarbejde.

Jeg lyttede meget til, hvad socialministeren sagde, og kan altså forstå, at de økonomiske beregninger ikke er færdige, og at arbejdsmarkedets parter skal høres næste gang. Det synes jeg alt sammen er rimeligt, men spørgsmålene vil komme nu, og derfor skal jeg ikke tage forprang til en hel masse af dem ved denne førstebehandling, men tage helt direkte stilling til netop dette forslag, som de radikale nu har fremsat.

Jeg er ligesom fru Yvonne Herløv Andersen, og ligesom andre givet vil være det, enig i, at vi har et helt særligt problem med de

meget hårdt arbejdende kvinder, der opbruger deres 8 ugers barselhvile før fødslen og derfor kun har 6 uger tilbage, hvorefter de skal ud, stadig væk ofte til et hårdt arbejde. Det er, hvis vi skal til at prioritere disse ting, én af de ting, som vi fra socialistisk folkeparti gerne vil være med til at prioritere højt.

Men denne sag har jo ligesom andre sager af tilsvarende art, som vi behandler i denne sal, nogle omfordelingskonsekvenser, og når vi så begynder at tale om omfordeling fra lønarbejdere til medhjælpende hustruer og selvstændigt erhvervsdrivende, bliver der en hel del spørgsmål, vi bliver nødt til at rejse fra socialistisk folkepartis side. Der er nemlig meget store forskelle inden for de grupper af mennesker. Vi har tidligere fra socialistisk folkepartis side, især når vi har diskuteret skattepolitik, sagt, at vi meget gerne vil anse medhjælpende ægtefæller for at være lønmodtagere, der kan dokumentere, at de har lønarbejde i det og det omfang, og i det omfang det er muligt, mener vi også, det er rimeligt, at dagpengeordninger, som gælder for lønmodtagere, gælder for den gruppe mennesker.

Når vi derimod kommer til de selvstændigt erhvervsdrivende, ja, så er det alt lige fra en dame, der ejer en virksomhed med 70 ansatte, og som har rigelig råd til at betale sin fødsel selv, til ismejeridamen, der måske kun har sig selv og en ung pige til hjælp. For hende er det forbundet med endog meget svære økonomiske vanskeligheder at klare en fødselssituation, og hun må derfor ofte gå i gang efter 4 ugers forløb. Det er klart, at det er urimeligt. Vi vil i hvert fald godt fra socialistisk folkepartis side have nogle oplysninger, nogle statistikker, nogle indkomsttabel-ler, nogle beskrivelser, der viser, hvor mange der er af disse mennesker, og hvor de typisk befinder sig i det almindelige indkomstbillede.

Den tredje gruppe, det radikale venstre interesserer sig for, er de uddannelsessøgende, og jeg er enig med forslagsstillerne i, at der kan opstå nogle særlige problemer for disse, både økonomiske og uddannelsesmæssige problemer. Jeg mener ikke, at vi kan stå her og love de uddannelsessøgende en vældig lang barselorlov, og at de så alligevel kan gøre deres uddannelse færdig på den normerede tid. Det uddannelsesmæssige i det må løses et andet sted, men jeg er helt indstillet

[Ebba Strange]

på, at de i hvert fald må have en økonomisk støtte og dermed en mulighed for at blive hjemme, uden at det går ud over deres almindelige uddannelsesstøtte; den må de så have over det sociale system. Dette er en gruppe, som vi i hvert fald fra SFs side meget gerne vil gøre noget for at lette vilkårene for.

Som sagt, de to grupper er vi positivt indstillet over for. Den tredje og fjerde gruppe, der ligesom er knyttet sammen, de medhjælpende og de selvstændige, vil vi gerne have nogle flere oplysninger om, inden vi støtter netop dette forslag.

Tove Jørgensen (DKP):

Jeg skal for så vidt beklage, at socialministeren lagde linjen med det samme ved at annoncere, at der ikke ville komme lovforslag før i 1979-80, altså inden næste valg. Det er nok en følge af samarbejdet med venstre, at man ikke vil gå ind i en konkret debat om nogle forbedringer allerede nu.

DKP kan for så vidt godt gå ind for de radikales beskedne ændringer af dagpengeloven med henblik på en lille forbedring af barselhvilereglerne. De forslag, som de radikale fremsætter, er næsten alle sammen indeholdt i vores eget beslutningsforslag, som er en genfremsættelse af det forslag, vi fremsatte sidste år. Det kan da kun glæde os, at de radikale har taget dem op også, men vi finder ikke, at det radikale forslag er vidtgående nok, og vi håber ikke, at de ændringer, der må og skal blive en følge af betænkningen om barselhvile, bliver så beskedne, som de radikale her lægger op til. Vi kan da håbe, at når det udsættes endnu et år, fører det til lidt bedre resultater end dem, der ligger i de radikales forslag.

Dér, hvor forslaget adskiller sig fra vores, er nok omkring de selvstændige, hvor vi i hvert fald mener, at de kun bør omfattes, hvis der er tale om et dokumenteret indtægts-tab. Men jeg vil ligesom fru Ebba Strange sige, at det er noget, vi må undersøge nærmere i udvalget.

Det er ikke korrekt, når forslagsstillerne i bemærkningerne til forslaget siger, at der under hensyn til den nuværende økonomiske situation ikke kan opnås mere. Jeg lagde godt mærke til, at socialministeren gav forslagsstillerne ret, men jeg er ikke enig. Man

skal dog ikke glemme, at vi i forbindelse med f. eks. kommunisternes forslag har fået at vide, at det ville betyde mindst 9.000 flere arbejdspladser, og der er vist grund til at tro, at det ville blive kvindelige arbejdspladser. Dem har vi ikke for mange af. Det skal dog også modregnes i de økonomiske beregninger.

Vi kan heller ikke ignorere de undersøgelser, der er foretaget på Skt. Josephs Hospital af henholdsvis læge Mette Kringelbach og overlæge Teit Kærn. Begge undersøgelser viser tydeligt behovet for, at kvinderne kan få sygedagpenge under graviditeten på grund af almindelige svangerskabsgener; de viser behovet for risikofrit arbejde, og de viser, hvilken rolle angsten for arbejdsløshed eller et splittet uddannelsesforløb spiller for graviditetens forløb. Disse problemer sættes der ind imod ved kommunisternes forslag, som skal behandles som næste punkt. Hvis det blev gennemført, ville mange af de dyre hospitalspladser kunne spares, og også det skal man tage med i beregningen, når man vurderer de økonomiske konsekvenser.

Det, vi her arbejder med, er en form for investering, og som ved enhver investering skal vi se på: hvad bruger vi, hvad opnår vi, og hvad sparer vi ved den? Investeringen er ikke så stor i de radikales forslag. Til gengæld opnås der efter vor opfattelse alt for lidt, og der spares ikke ressourcer i behandlingsapparatet til fordel for den forebyggende indsats. Derfor må jeg anbefale, at man, når man skal sammenholde de to forslag, er opmærksom på, at der i stor udstrækning er enighed inden for de rammer, som det radikale forslag sætter, men at der derudover ved DKPs forslag opnås betydeligt mere, ikke kun i de ting, jeg har fremhævet, men også i børns og kvinders sundhedsmæssige og sociale situation. Det er ting, der er svære at regne på, fordi det er svært at finde ud af andet end det, der er sparet i behandlingsapparatet. Der kan da også spares betydelige beløb, men hvordan regner vi på værdien af en menneskeværdig tilværelse for alle befolkningsgrupper? Og starter den måske ikke netop med børnene og deres forældre?

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti kan gå ind for det foreliggende forslag til folketingsbeslutning.

[Inge Krogh]

Angående første afsnit synes vi, det er rimeligt, at man får en forbedret barselhvile for de selvstændige erhvervsdrivende og dem, der er registreret som medhjælpende hustruer. Det er rimeligt, at de får barselhvile med dagpenge som lønmodtagere.

Tilbage har vi så de hjemmearbejdende husmødre, som vi vel også på en eller anden måde må se at få med. I sidste samling fremsatte kristeligt folkeparti et forslag om øget børnetilskud i barnets første leveår, hvis faderen eller moderen bliver hjemme hos barnet. Det er måske noget, der skulle med, og det kan vel tages op under udvalgsarbejdet.

Angående det andet punkt har kristeligt folkeparti tidligere fremsat et lignende forslag, nemlig om mulighed for sygedagpenge før fødslen efter lægeordination. Her foreslås mulighed for dagpenge i op til 8 uger, sådan at disse 8 uger ikke skal have indflydelse på de 14 uger, som efter forslaget beregnes som barselhvile.

Selvfølgelig har der altid været mulighed for en graviditetshvile, hvis der har været svære sygdomstilfælde som blødninger, truende abort og truende for tidlig fødsel. Det vil imidlertid være rimeligt, at man ikke stiller så store krav, men giver mulighed for graviditetshvile efter lægeordination på mindre kriterier, f. eks. hvis der er træthed, smerter, angst og en følelse af at være overanstrengt. Det vil specielt være tilfældet for de kvinder, der har stillesiddende og monotont arbejde. Der vil forhåbentlig blive mulighed for nærmere at definere kravene for graviditetshvile under udvalgsarbejdet.

Vi tilslutter os ligeledes, at man må tage de studerende kvinders forhold op. Det er ganske urimeligt, at de skal være henvist til at leve af lån eller af bistandshjælp under graviditet og barsel.

Alice Hedegard (DR):

Retsforbundet går, som jeg tidligere har udtrykt det, ind for at skabe ens barselhvile for alle kvinder. Vi mener ikke, man skal skele til, hvilken stilling i samfundet kvinden indtager. Alle har behov for en rimelig barselorlov, ligesom de nyfødte børn må have samme ret til at blive passet af deres moder, hvad enten hun arbejder på fabrik, på kontor, er offentligt ansat, studerer eller er medhjælpende hustru.

Naturligvis må man sikre sig, at en medhjælpende hustru virkelig er medhjælpende. Man kan have den indsigelse, at f. eks. en lille forretning, der kører med mand og kone som eneste personale, vil have den samme omsætning, hvad enten konen har orlov eller ej, medmindre manden antager en vikar i orlovsperioden, for så får han selvfølgelig her en ekstra udgift, som det må være rimeligt at han får dækket ind gennem hustruens dagpenge.

Indførelse af graviditetshvile med dagpenge for alle kvinder, når lægelige hensyn taler herfor, har jeg selv tidligere været talsmand for, og jeg kan naturligvis helt støtte en sådan ordning. Problemer i den sidste tid af svangerskabet fører netop ofte til vanskelige fødsler, og kvinden har derfor rigeligt behov for sin fulde barselhvile.

En ting, jeg gerne ville have haft oplyst, er, hvad dette forslag vil koste det offentlige at realisere. Det undrer mig noget, at dette ikke er oplyst. Jeg ved, at fru Grethe Philip selv ved flere lejligheder har efterlyst sådanne oplysninger ved udgiftkrævende forslag, men det kan formentlig blive oplyst under udvalgsarbejdet.

Retsforbundet ser gerne, at tankerne i dette forslag realiseres.

Grethe Philip (RV):

Jeg vil gerne takke socialministeren for hans tale her i dag, men jeg vil også gerne sige, at udformningen af den undrede mig egentlig lidt, for det var, som om det radikale venstre havde fremsat forslag om den betænkning, der netop er forelagt vedrørende barselhvile. Det er jo en misforståelse, det er slet ikke det, det drejer sig om. Det drejer sig om 2-3 ganske konkrete forslag vedrørende en forbedring af barselhvilen, altså et forslag, der er langt, langt mere begrænset end det, der foreslås i den foreliggende betænkning.

Jeg var i begyndelsen meget moderat glad for det, der blev sagt, fordi socialministeren i sin gennemgang af betænkningen – altså ikke af vores forslag – hele tiden fæstede sig meget stærkt ved, at der skulle mange overvejelser til, at det tog meget lang tid, at det nok har med konkret udformning af forslaget at gøre, at det ikke var noget, man sådan lige kunne gå til, der skulle høringer til, og man skulle undersøge eventuelle besparelser osv.,

[Grethe Philip]

osv. Jeg så enhver forbedring fortone sig i det fjerne, selv om der var velvilje over for tanken. Men vi skulle jo gerne frem til nogle realiteter, og derfor glædede de allersneste ord mig; de var det opmuntrende i socialministerens indlæg. Jeg opfattede det som et fast tilsagn fra regeringen om, at der i folketingsmødet 1979-80 fremsættes forslag om forbedring af barselhvilen, og det siger jeg tak for.

Med hensyn til de øvrige ordførere var det også til min beklagelse karakteristisk, at de to ordførere for regeringspartierne, nemlig fru Tove Frederiksen og hr. Henrik Toft, var meget korte i deres indlæg og i virkeligheden temmelig kølige. I hvert fald var der slet ikke det begejstrede engagement, som jeg havde håbet. Når jeg tænker på, hvad venstre tidligere har sagt her i salen og er kommet med af forslag vedrørende forbedring af de medhjælpende hustruers stilling også i forbindelse med barsel, var det et forbløffende tamt indlæg fra hr. Henrik Tofts side. Jeg håber ikke, det er udtryk for, at de pågældende ikke er særlig interesseret i, at der skal ske noget med hensyn til barselhvile, men mere at de føler sig meget bundet af en loyalitet over for regeringen og derfor ikke tør springe for tidligt ud med noget.

Om alle de øvrige ordførere gjaldt det, at de var positive, måske med mest modifikation fra fremskridtspartiets side, men jeg havde alligevel indtryk af en vis positiv undertone, idet man gerne ville være med til at overveje det. De andre ordførere var gennemgående helt positive, dog således at de på enkelte områder gerne ville se lidt nærmere på tallene og konsekvenserne, og det skal jeg da ikke bebrejde nogen; jeg er jo selv interesseret i en nærmere opklaring.

Når jeg sagde i begyndelsen, at jeg var noget skuffet over hele den første del af socialministerens tale, skyldes det, at jeg har indtryk af, at socialdemokratiet i denne sag igennem mange år har ført en meget henholdende politik, sidst med tidligere socialminister Eva Gredals henvisning til, at man intet kunne foretage sig, før der lå en betænkning fra børnekommissionen og ligestillingsrådet. Jeg synes egentlig godt, at man med den positive holdning, man skulle forvente fra socialdemokratiet i dette spørgsmål, kunne have regnet med, at de i lovreserven havde sat et vist beløb af til forbedringer af barselhvilen

allerede i denne samling, men det er altså ikke gjort, og det kan jeg kun beklage.

Med hensyn til de økonomiske konsekvenser er det rigtigt, når fru Alice Hedegaard siger, at det er noget, jeg ofte har efterlyst, og det har egentlig også været ubehageligt for mig at skulle fremsætte dette forslag uden nogen tal på. Jeg er dog i stand til her at komme med tal for en del af vores forslag.

For de medhjælpende hustruer ligger det sådan, at der i øjeblikket hvert år er ca. 1.500 kvinder, der føder, og der udbetales i dagpenge til dem 3,4 mill. kr. årlig. Hvis vi tænker os, at vi gik op til de 14 uger for deres vedkommende på linje med lønmodtagerne, ville det medføre en ekstraudgift for det offentlige på ca. 8½ mill. kr., altså et alt i alt nogenlunde overkommeligt beløb.

Desværre kan jeg ikke give samme oplysninger for indførelse af graviditetshvile, fordi det afhænger meget af, hvordan man nærmer vil definere afgrænsningen af, hvem der skal kunne have den. Jeg må beklageligvis sige, at det drejer sig om et væsentlig større beløb. Men det er jo rigtigt, som det er sagt af andre ordførere, at der er også en hel del besparelser at hente, og det er vel netop noget af det, vi gerne skulle have opklaret under udvalgsarbejdet.

Når vi er gået så stærkt ind for graviditetshvilen, som efter vores mening bør kunne gives efter en lægelig bedømmelse og ud over barselhvilen, altså uden at de 14 ugers barselhvile beskæres, er det, fordi vi opfatter de gældende regler som socialt skæve. De rammer hårdest de kvinder, der har hårdt arbejde, og de kvinder, der har komplikationer under graviditeten, mens de kvinder, der går let igennem graviditeten, som har et forholdsvis let fysisk arbejde, og som føder et sundt barn til rette tid, får den fulde barselhvile efter fødslen. Jeg finder, at det er en klar social diskrimination og uretfærdighed og i øvrigt ikke blot meget urimeligt over for de pågældende kvinder, men også meget uheldigt for de børn, der fødes, idet mange kvinder har for ringe tid efter fødslen både til selv at komme sig og til at være tæt omkring barnet døgnet igennem.

Det er blevet nævnt – jeg tror, det var af fru Tove Jørgensen – at der har været foretaget nogle undersøgelser netop af problemerne omkring graviditeten. Jeg kan henvise til overlæge Teit Kærns artikel i Ugeskrift for

[Grethe Philip]

Læger den 16. oktober 1978 og til Mette Kringelbachs artikel om en undersøgelse, der er foretaget om barselorlov, og som refereres i det samme nummer af Ugeskrift for Læger. Vi ser af den sidste undersøgelse, at 21 pct. begynder barselorloven mere end 4 uger før fødslen enten på grund af komplikationer eller på grund af særlig hårdt arbejde, særlige belastninger. Det siger os noget om, hvor mange kvinder der har en nedsat barselhvile efter fødslen, og hvor mange kvinder der altså trænger til forbedrede regler på dette område.

Jeg vil gerne i denne forbindelse understrege, at når vi i det radikale venstre for at gøre det mere økonomisk overkommeligt har sagt, at vi ønsker indført en graviditetshvile, uafhængigt af barselhvilen, med dagpenge, når lægelige hensyn taler derfor, skal lægelige hensyn forstås i en bred betydning af ordene, sådan at det ikke alene er fysiske og lægeligt psykiske hensyn, der tages, men det skal også ses i en social sammenhæng.

Jeg vil her gerne blot lige antydningvis nævne to problemer, som jeg mener trænger sig særligt på. Det ene er problemet omkring de for tidligt fødte børn. Det er helt oplagt, at de gældende regler her er meget, meget uheldige, fordi de kvinder, der føder børn for tidligt, har et behov for at være tæt sammen med dem, ikke alene mens spædbørnene er på hospitalet, men også i den tid, der følger efter, når barnet kommer hjem.

Jeg vil også lige nævne, at selv om vi ikke har det med i vores forslag, mener jeg, tiden er inde til, at vi nu skal give ensartede regler for adoptivbørn og for børn af biologiske forældre.

Socialministeren (Erling Jensen):

Jeg forstår meget vel den utålmodighed, der gør sig gældende med hensyn til at få gjort noget ved denne sag. På den anden side tror jeg også, at samtlige folketingets partier forstår, at hvis man først har iværksat et udvalgsarbejde med henblik på en betænkning – og det har jeg haft indtryk af at der har været bred forståelse for i denne forsamling – må man naturnødvendigt også lade en sådan betænkning gå til høring, og denne høring må nødvendigvis være færdig, før man foretager den endelige afvejning af et lovforslags indhold. Det er normal praksis, og det

er i øvrigt en praksis, der måske er ekstra nødvendig i denne sag, hvor bl. a. den ene af de parter, der står bag fællesudvalget, nemlig ligestillingsrådet, i sine supplerende bemærkninger, som man vil kunne læse i betænkningen, udtrykkeligt gør opmærksom på, at det mener, der tiltrænges en uddybning af de arbejdsmarkedspolitiske aspekter og nogle yderligere undersøgelser af de økonomiske aspekter.

Jeg beder ikke om forståelse for andet og mere, end at det skal gøres færdigt, og jeg kan bekræfte endnu en gang, at når det er sket – i øvrigt takker jeg for fru Grethe Philips positive forståelse af dette tilsagn – er det min hensigt i næste samling at fremsætte et lovforslag, der bygger på de tilbagemeldinger, jeg har fået, og som vil indeholde forslag om en forbedret barselhvileordning.

Fru Grethe Philip studsede lidt over, at jeg gik så meget ind på det generelle og så lidt på det radikale venstres konkrete forslag, men det skyldes, at jeg mener, det er nødvendigt at få et samlet overblik over de muligheder, der er for at forbedre barselordninger, og derefter, som også af fru Grethe Philip og hendes parti erkendt, at foretage en prioritering, så man har en oversigt over, hvordan vi kommer videre, og på hvilken måde vi opfylder de væsentligste krav først og søger at forberede en senere opfyldelse af dem, vi skønner måtte være mindre væsentlige. Jeg mener helt ærligt, at det radikale venstres forslag, som indeholder overordentlig positive aspekter, er et forsøg på en prioritering, men vel at mærke en prioritering, før denne høring har haft sit normale forløb.

Derfor beder jeg om, at man nu giver os lejlighed til at færdiggøre også dette udvalgsarbejde på helt normal vis med en høring og med de nødvendige økonomiske undersøgelser, hvorefter vi får mulighed for på dette grundlag at fremsætte lovforslag, der er i stand til at give os den brede opbakning, som jeg tror er mulig omkring en forbedret barselhvileordning.

Så sagde en enkelt af ordførerne, at sidst havde man været så venlig at lade være med at stille spørgsmål, men nu ville man stille dem. Det synes jeg er rigtigt. Nu har vi en betænkning, og jeg synes, det er vigtigt og værdifuldt, at vi benytter disse måneder til at komme videre i afvejningen af problemerne, når blot man – og det håber jeg – vil forstå,

[Socialministeren]

at de spørgsmål, der vedrører hørings svar og indholdet af høringerne, må man vente med, til hørings svarene er kommet.

Grethe Philip (RV):

Der var en enkelt ting i det radikale forslag, som jeg ikke fik lejlighed til at uddybe i første omgang, og som jeg gerne vil sige et par ord om. Det drejer sig om vores forslag om, at der også skal ses særligt på forholdene for de uddannelsessøgende gravide kvinder. Når jeg gerne vil nævne det her, er det, fordi jeg mener, det er et spørgsmål, der skal drøftes imellem flere af ministrene, idet det, så vidt jeg kan se, drejer sig om at få en rimelig koordination af reglerne for studiestøtte, de sociale regler, altså dagpengeloven, og reglerne i den sociale bistandslov. Jeg mener, at det navnlig er de tre forskellige love, man bør se nærmere på i sammenhæng.

Så skal jeg kun igen sige, at jeg er glad for, at socialministeren er positiv over for forslaget, selv om han altså i denne samling ikke har så vældig meget at have sin positivitet i. Jeg håber og forstår det sådan, at man vil fremskynde høringen og svarene, og at man meget hurtigt vil gå i gang med at udarbejde lovforslag, således at vi kan have lovforslagene på bordet, allerede når vi begynder næste samling. Det skulle dog gerne være sådan, at inden næste samling er forbi, har vi også fået vedtaget disse lovforslag, at man nu ikke trækker fremsættelsen af forslag ud til foråret, så der skal gå én samling igen. Det håber jeg ministeren er enig med mig i.

Socialministeren (Erling Jensen):

Jeg skal ganske kort over for fru Grethe Philip bekræfte, at jeg ikke alene ønsker at fremsætte lovforslag i næste samling, men at det også er mit oprigtige ønske at få dette lovforslag gjort til lov i næste samling, og at jeg for mit vedkommende skal bidrage dertil på bedst mulig måde.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om sikring af fødende kvinder og spæde eller nyadopterede børn [af Tove Jørgensen (DKP) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 14. Fremsat 12/10 78):

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Erling Jensen):

På baggrund af den netop afsluttede debat kan jeg vist fatte mig i korthed om dette forslag.

Som anført af forslagsstillerne er forslaget en genfremsættelse af et tilsvarende forslag, fremsat i forrige samling. Jeg kan derfor henviser til debatten i tinget ved første behandling af det tidligere forslag, herunder til daværende socialminister Eva Gredals kommentarer. Jeg kan endvidere henholde mig til de besvarelser, den daværende socialminister gav på en række spørgsmål i forbindelse med udvalgsbehandlingen.

Lad mig endvidere gentage, hvad jeg sagde for få minutter siden, at betænkningen om barselorlov fra fællesudvalget under børnekommissionen og ligestillingsrådet for ganske nylig, ja, for ganske få dage siden er blevet sendt til høring. Når svarene foreligger, er det som sagt regeringens hensigt at udarbejde et lovforslag, der kan forelægges tinget i næste folketingssamling. På den baggrund kan regeringen ikke støtte det nu fremsatte forslag til folketingsbeslutning.

Tove Frederiksen (S):

Som ministeren allerede har sagt, er forslaget en genfremsættelse fra januar i år. Den daværende socialminister gjorde opmærksom